herpy

SLANGER

Lampropeltis californiae

Lampropeltis californiae er en glatt, blank kongeslange fra det vestlige Nord-Amerika, svart eller mørkebrun med hvite til lysegule tverrbånd eller én enkelt hvit ryggstripe. Den blir 75-120 cm, spiser gnagere og andre slanger og er robust og tåler håndtering godt. Den lever mer enn 20 år og stelles i et gulvterrarium med varmeplass og moderat luftfuktighet.

Familie: Colubridae Engelsk: California Kingsnake Tidligere navn: *Lampropeltis getula californiae* Publisert 16. november 2026

FAKTABOKS

DYRET

Voksenstørrelse	**75-120 cm** total lengde inkl. hale
Levealder	**15-25 år**
Aktiv	**Om dagen, i skumringen og om natten**
Levevis	**Bakkelevende**
Biotop	**Halvørken og temperert skog og eng**
Vanskelighetsgrad	**Nybegynner**

STELL

Min. terrarium	**120 × 60 × 60 cm** L × B × H for 1 voksent dyr
Temperatur, dag	**21-28 °C**
Varmeplass	**29-32 °C**
Temperatur, natt	**18-22 °C**
Luftfuktighet	**40-60 %**
Vann	**Vannskål**
UVB	**Anbefalt** Ferguson-sone 2
Kosthold	**Virveldyr**
Holdes	**Alene**

AVL

Formering	**Eggleggende**
Kullstørrelse	**5-15 egg**
Inkubasjon	**60-70 dager** ved 26-29 °C

VERN OG PAPIRER

CITES	**Ikke listet**
EU-vedlegg	**Ikke listet**
IUCN	**Livskraftig (LC)**

Om arten

Lampropeltis californiae er en middels stor, kraftig muskuløs slange med helt glatte, blanke skjell. Over det meste av utbredelsen er grunnfargen svart eller mørkebrun med 21-44 brede tverrbånd i hvitt eller lysegult, som typisk blir bredere nedover sidene. Langs Stillehavskysten fra Los Angeles til San Diego finnes dyr med mørk bunnfarge og én enkelt tynn, hvit stripe fra nakken til halen. I Sonora og Sinaloa i Mexico blir noen dyr med alderen nesten helt svarte uten synlig tegning.

Voksne dyr er normalt 75-120 cm og når høyst omtrent 200 cm. Nyklekte unger er omtrent 20-33 cm. Arten ligner nære slektninger i *Lampropeltis*, og tegningen er det beste kjennetegnet. Den ble lenge regnet som underart av *Lampropeltis getula*, men har siden 2009 vært en egen art. Artsnavnet viser til typelokaliteten i California.

Arten er en av de mest holdte slangene og har vært oppdrettet i fangenskap i generasjoner. Det finnes mange farge- og tegningsvarianter (morfer), for eksempel albino, banan og lavendel. Veiledningen her handler om arten selv, ikke om genetikk.

Dyret er hardført og nysgjerrig og venner seg som regel til håndtering. Nyinnkjøpte og unge dyr kan riste på halen, slå ut etter en hånd og avgi et illeluktende sekret og avføring når de blir tatt opp. Det er et naturlig forsvar som avtar når dyret venner seg til å bli håndtert. Arten spiser andre slanger, også giftige, og det preger holdformen: dyrene må holdes hver for seg.

Utbredelse og leveområde

Lampropeltis californiae lever i det vestlige USA og det nordvestlige Mexico, vest for den kontinentale vannskillet. Mot nord når den til det sørlige Oregon, og herfra går utbredelsen gjennom det meste av California, det vestlige og sørlige Nevada, det sørlige Utah og Arizona til det ytterste sørvestlige Colorado. I Mexico finnes den i Baja California, Baja California Sur og Sonora. Typelokaliteten er innskrenket til Fresno i California.

Bestandene i Sonora er usikkert plassert: de ligner og krysser seg delvis med nærstående kongeslanger og regnes med til arten ut fra geografien. Arten er innført på Gran Canaria, der den har dannet en stor, vill bestand.

> **Naturlig utbredelse:** USA og Mexico.

LEVEOMRÅDE

L. californiae har en av de bredeste utbredelsene blant kongeslangene og finnes i de fleste leveområder vest for vannskillet, fra havnivå opptil omtrent 2.100 m: skog og kratt, gressland, ørken og halvørken, fjellterreng, myrer, dyrkede områder og forsteder. Den holder til på bakken, under vegetasjon og i gnagergangene, men klatrer og svømmer også godt.

Den er aktiv både dag og natt, avhengig av årstid og temperatur, og regulerer kroppstemperaturen ved å flytte seg mellom sol og skygge. Om vinteren går den i vinterdvale i skjul under steiner og vegetasjon, der den verken spiser eller avgir avføring, men av og til kommer frem for å drikke. Fôret består av nesten alt den kan overmanne og svelge: slanger, også klapperslanger, hvis gift den tåler, gnagere, øgler, fugler, krypdyregg og amfibier.

Les mer: Vinterdvale og årstider

Stell

TERRARIET

Et voksent dyr trenger et terrarium på minst 120 × 60 × 60 cm (lengde × bredde × høyde). Større er bedre, for arten er aktiv og utforsker hele terrariet. Unger kan bo i et mindre terrarium en tid, men vokser raskt og må flyttes når de ikke kan strekke seg ut og bevege seg rundt langs kanten. Terrariet må være minst 45 cm høyt, slik at lamper og varme kan plasseres trygt.

Lokket må kunne låses. Slangen finner enhver svakhet og slipper ut, og et terrarium med frontåpning og lås eller et lokk med klemmer er det trygge valget. Bruk ikke teip.

Bunnen skal være jord som ligner leveområdet og holder en moderat fuktighet. En blanding av 40 % ren matjord, 40 % kokosfiber eller ferdig terrariejord og 20 % lekesand i et lag på omtrent 10 cm fungerer godt, og et lag tørre blader oppå gir skjul og holder på fuktigheten. Aspespon kan brukes, men brytes ned i fuktighet. Unngå kattesand, kjemisk behandlet bunn, furu og seder. Fôr eventuelt i en egen kasse, slik at dyret ikke svelger bunnmateriale.

Innred med minst to skjul, ett i den varme og ett i den kalde enden, så små at slangen ligger tett i dem når den er sammenrullet. Greiner, kork og steiner gir mosjon og klatremuligheter. Jo flere skjul, desto mer tør dyret vise seg i åpent terreng. Fjern avføring daglig, og skift bunnen helt hver 3.-4. måned.

TEMPERATUR

Dyret regulerer temperaturen sin ved å flytte seg mellom varme og kalde steder, så terrariet må ha en tydelig gradient. Overflaten under varmelampen skal være 29-32 °C, målt med et infrarødt termometer, og den kalde enden 21-26 °C. Bruk to halogenlamper side om side, slik at hele det sammenrullede dyret varmes jevnt, og legg en lys, flat stein eller et stykke tre under lampene som solplass. Plasser et svart skjul under eller ved varmen som varmt skjul.

Slå av varmen om natten. Temperaturen følger rommet og bør ikke falle under 18 °C. Nattemperaturen er ikke dokumentert for arten; 18-22 °C passer til klimaet dens.

Bruk aldri varmesteiner. Varmen er for konsentrert og gir brannskader. Varmematter og varmekabler kan brukes som supplement, men bare med termostat. Plasser terrariet unna vinduer der solen kan overopphete det.

Spiser dyret dårlig eller ligger det hele dagen på varmeplassen, er temperaturen sannsynligvis feil. En slange som ligger på varmeplassen i lange perioder, trenger mer varme. En som aldri bruker den, trenger mindre.

Les mer: Varme og temperatur

LUFTFUKTIGHET OG VANN

Luftfuktigheten skal ligge på 40-60 %, målt med et digitalt hygrometer midt i terrariet. Den er høyere i den kalde enden og om natten og lavere i den varme enden, og det er normalt. Vedvarende verdier utenfor intervallet gjør dyret sykt. Fuktigheten økes med en sprøyte, med fuktig sphagnum i skjulet i den kalde enden og med et lag blader på bunnen. Sett frem et fuktig skjul når dyret skal skifte hud.

Sett alltid frem en stor skål med friskt vann. Den må være så stor at dyret kan legge seg i den, men ikke så full at vannet renner over og gjør terrariet vått. Blir luften i terrariet fuktig og klam, må skålen fjernes og bare gis noen dager i uken. Skrubb skålen hver uke med et desinfeksjonsmiddel for dyr.

Les mer: Luftfuktighet, sprøyting og ventilasjon

LYS OG UVB

Arten hører til Ferguson-sone 2: den soler seg av og til og får litt sollys i naturen. Den kan klare seg uten UVB, men UVB anbefales for best velferd. Bruk et T5 HO-rør på 5-6 % UVB som dekker omtrent halvparten av terrariets lengde og sitter over den varme siden. Målet er en UV-indeks på 2-3 ved solplassen. Over nett er avstanden mellom rør og dyr på solplassen 25-30 cm, uten nett 35-45 cm, og det bør kontrolleres med en UV-måler. Rørene skiftes hver 12. måned.

Suppler med en kraftig LED-pære på 6.500 K som dekker mesteparten av terrariets lengde, for en livlig atferd om dagen. Lyset er på omtrent 12 timer, og dagslengden tilpasses årstiden. Det må ikke være lys om natten.

Les mer: Lys og UVB

FÔRING

L. californiae er kjøttetende og må ha hele byttedyr. Den viktigste fôrkilden i fangenskap er mus, og når dyret vokser, brukes unge rotter. Variasjon er viktig: vaktler, vakteegg, kyllinger, hamstere, gerbiler og små slanger kan brukes, og en variert kost gjør dyret sunnere og mindre kresent. Fôr opptinte, frosne byttedyr. Det er tryggere for slangen, for levende gnagere kan bite og skade dyret. Bruk myke fôrtenger.

Byttedyrets tykkelse må høyst være 1,5 ganger slangens bredeste sted, eller omtrent 10 % av vekten dens. Etter måltidet skal det være en tydelig, men ikke stor, bule.

Fôringshyppighet: - Nyklekte: hver 5.-7. dag. - Unge: hver 7.-10. dag. - Voksne: hver 10.-14. dag.

Blir dyret for feitt, må fôringen skje sjeldnere eller byttedyrene være mindre. Ikke håndter dyret før bulen er borte. Slangen kan klare seg uten tilskudd, men en lett støving av byttet med kalsium og multivitamin i like deler av og til forebygger mangler. Gi ikke frukt og grønt: slangen kan ikke fordøye plantemateriale.

Les mer: Kalk, vitaminer og tilskudd

ATFERD OG HÅNDTERING

L. californiae er robust og tolerant, og det er en av grunnene til at den er blant de mest holdte slangene. Gi et nytt dyr omtrent 2 uker i fred, og begynn først å håndtere det når det spiser regelmessig. Begynn med korte omganger på høyst 5 minutter, og legg ikke dyret tilbake før det er rolig. Håndter minst en gang i uken og høyst en gang om dagen. Løft dyret nedenfra, støtt kroppen, og la det krabbe opp på hånden i stedet for å gripe det.

Et nervøst dyr ruller seg sammen, hveser, rister på halen, slår ut og avgir illeluktende sekret og avføring. Det er et naturlig forsvar. Bitt er ufarlige, men slangen kan holde fast. Ikke håndter dyret når øynene er blålige og melkeaktige opp mot hudskiftet, eller rett etter fôring. Vask hendene før og etter, for krypdyr kan bære salmonella.

Hold dyrene hver for seg. Arten spiser andre slanger, også artsfrender, og unge dyr kan spise hverandre. Det er ingen gevinst for dyret i å holde to sammen. Ved paring settes hannen inn til hunnen under oppsyn, og dyrene skilles igjen etterpå.

Les mer: Karantene og hygiene

Avl

KJØNNSMODNING OG KJØNNSBESTEMMELSE

Hannene har en lengre, bredere halerot med plass til hemipenisene. Kjønnet bestemmes sikrest med en sonde, som bare en erfaren person bør bruke. Alderen for kjønnsmodenhet er ikke dokumentert; størrelse og hold betyr mer enn alder, og dyrene må være fullt utvokst og i godt hold før de settes i avl. Hunner legger ofte befruktede egg til de er 12-13 år.

PARRING

Paringen følger vinterdvalen. Dyrene går i vinterdvale fra omtrent oktober til mars, da de verken spiser eller avgir avføring, men drikker. Temperaturen under dvalen er ikke dokumentert for arten. Dyrene må være i godt hold før de nedkjøles, og fôres ikke under dvalen.

Paringen begynner når hunnene har skiftet hud første gang etter dvalen, normalt i mars-april. Hannene følger duftsporet til hunnen, og en hann kan slutte å spise i et par uker i sesongen. Sett alltid hannen inn til hunnen, ikke omvendt, og la den avkastede huden hennes ligge i terrariet, slik at han kan lukte den. Gjenta introduksjonen annenhver dag til hunnen har hatt eggløsning. Hannene kjemper om hunnene ved å legge seg oppå hverandre og bite, så hold ikke to hanner sammen. Fôr bare når dyrene er adskilt.

EGGLEGGING OG KULL

Hunnen legger eggene omtrent seks uker etter eggløsningen, de fleste sent i juni, i juli og opp i august. De fleste hunner skifter hud før de legger. Et kull er typisk 5-15 egg med et gjennomsnitt på omtrent 9, og kull på over 20 egg forekommer. Hunnen legger som regel ett kull i året; to kull i en sesong er mulig, men gir henne kort tid til å komme seg før neste vinterdvale. Gi henne en eggleggingskasse med fuktig vermikulitt eller sphagnum, og gi henne rikelig med fôr etter eggleggingen, slik at hun kan bygge opp kreftene. Hun ligger ofte ved eggene til hun har kommet seg, men passer dem ikke.

INKUBASJON

Ta eggene forsiktig ut, og ikke vend dem. Henger de sammen og er nylagt, kan de skilles forsiktig, ellers lar man dem sitte sammen. Legg dem på fuktig vermikulitt i en lukket beholder med to små lufthull i lokket, og ikke grav dem ned. Vermikulitten skal være fuktig, men ikke så våt at det kan vris vann ut av den. Det skal kunne sees litt kondens på innsiden av lokket. Temperaturen er 26-29 °C, og den kan gjerne svinge fra omtrent 29 °C om dagen til 26 °C om natten. Eggene klekkes etter 60-70 dager. Ungene blir i egget en dag eller to mens de tar opp plommesekken. Ikke hjelp til med klekkingen.

OPPDRETT AV UNGER

Nyklekte unger er 20-33 cm og blir i redet omtrent en uke, til første hudskifte. Sett hver unge for seg i et lite terrarium eller en ventilert kasse med skjul, vann og en varmekilde. Unger spiser hverandre og må aldri holdes sammen. Etter første hudskifte tilbys en nyfødt mus hver uke, og opptinte, frosne dyr er tryggest. Dyr som ikke vil spise, kan hjelpes ved å duftsette musen med en øgle. Vokser de, øk byttets størrelse og hyppigheten gradvis. Hvis de nekter å spise, sjekk temperaturene og prøv igjen etter en uke.

Helse og vanlige feil

De fleste problemene skyldes feil i oppsettet. De typiske er:

- Fedme ved for store eller for hyppige måltider.
- Problemer med hudskifte ved for tørr luft: gi et fuktig skjul når øynene blir blålige.
- Brannskader fra varmesteiner og uskjermede varmepærer.
- Forstoppelse eller tilstoppet tarm ved for lav temperatur, for lite vann eller inntak av bunnmateriale.
- Midd og innvendige parasitter, særlig hos viltfangede dyr. Bruk oppdrettede dyr, og sett nye dyr i karantene.
- Luftveisinfeksjon ved for kald eller fuktig luft: dyret puster med åpen munn eller har snørr.
- Bitt fra levende byttedyr. Bruk opptinte dyr.

Et friskt dyr har klare øyne, en fyldig kropp og spiser regelmessig. Vei dyret hver uke, for et plutselig vekttap er ofte det første tegnet på sykdom. Krypdyr skjuler sykdom, så oppsøk en dyrlege med erfaring i krypdyr hvis dyret ikke spiser, går ned i vekt, puster med åpen munn eller virker sløvt.

Les mer: Kjøp av dyr: oppdrett, viltfangst og transport

Spør alltid dine kloke bekjente

Veiledningen er et godt sted å begynne, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskjellige, og mye av det viktigste lærer man av dem som har holdt arten i årevis. Snakk med en oppdretter, en erfaren holder eller en veterinær med kunnskap om krypdyr og amfibier før du skaffer deg dyret - og igjen hvis noe virker galt.